

та співпрацю з громадськістю. Розвиток технологій переробки та використання альтернативних матеріалів може допомогти зменшити негативний вплив відходів на довкілля.

Список використаних джерел

1. Екологічні проблеми забруднення в Україні: смітники. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://osvita.ua>
2. Як Євросоюз бореться зі сміттям. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/blog/778998.html> (дата звернення 20.12.2021).
3. Романів М.В. Проблема утилізації сміття в Україні. *Безпека життєдіяльності*. 2017. № 10. С. 32–33.
4. Закон України «Про відходи в редакції від 04.10.2018 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187/98-вр>.

Вікторія РОТАРЬ

здобувач вищої освіти 3 курсу

спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій»

Науковий керівник: **ПЕТРИЦЕ Ольга Іванівна**

кандидат с.-г. наук, доцент

доцент кафедри садово-паркового господарства, геодезії та землеустрою

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

м. Кам'янець-Подільський

ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ

Сьогодні особливої гостроти набувають проблеми екологічного стану навколишнього природного середовища, а саме збереження його відтворювального, відновлювального та асимілятивного потенціалів, оскільки в сучасному світі катастрофічно зростають обсяги забруднень, масштаби виснаження і деградації окремих ресурсів довкілля у зв'язку з надмірним антропогенним тиском. В результаті можна спостерігати погіршення стану

довкілля за всіма показниками, що в кінцевому результаті негативно позначається на здоров'ї людини та якості сільськогосподарської продукції.

Водночас відбувається процес переосмислення ролі економічних та екологічних пріоритетів, а очевидна перевага віддається екологічно безпечному розвитку аграрного виробництва. Але для переходу на альтернативні системи господарювання необхідно знати і розуміти головні проблеми природокористування, а особливо землекористування. Визначення й оцінка основних екологічно-економічних проблем та стану землекористування обумовили актуальність дослідження

Сьогодні використання землі супроводжується значними перетворенням зі зміною основних її природних первісних властивостей та появою нових. Головною причиною появи нових властивостей є трансформація різних видів земельних угідь у рілля. Водночас високий ступінь розораності та безвідповідальне відношення до використання земельних угідь спричинили низку негативних наслідків екологічного характеру.

У зв'язку з тим, що більшість сільськогосподарських земель в Україні перебуває в інтенсивному використанні, питання їх відтворюваності набуває з кожним роком все більшої актуальності. Нині земельний фонд України становить 60,4 млн. га, зокрема 41,5 млн. га (68,8%) сільськогосподарського призначення, з яких 32,5 млн. га ріллі, або 53,9% від загального земельного фонду. Розораність сільськогосподарських угідь в Україні досягла найвищого показника у світі – 78,3%. Сучасний стан ґрунтів зумовлений високою, практично найбільшою у світі розораністю території України, яка сягає понад 60%, тоді як у країнах ЄС вона не перевищує 35%, а у високорозвинених країнах, зокрема у США та Канаді, не перевищує 20,0%. Надмірна розораність території та величезний вплив діяльності людини призвели до порушення природного процесу ґрунтоутворення.

Через зменшення площі сільськогосподарських угідь звужуються потенціальні можливості забезпечення населення продуктами харчування, а промисловості – сільськогосподарською сировиною. Недобір валової продукції

сільського господарства з вилучених земель становить понад 14 млрд. грн. [1, с. 25]. В середньому по Україні коефіцієнт екологічної стабільності становить 0,40, що загалом характеризує територію нашої держави як екологічно нестабільну.

Більшість регіонів України належить до екологічно нестабільної або стабільно нестійкої категорії земель, і лише шість західних областей – до середньо стабільних. Закарпатська область є єдиним екологічно стабільним регіоном в Україні, що обумовлено невисоким рівнем розораності та значною площею територій під лісами. Найнижчий рівень екологічної стабільності спостерігається в центральних та східних регіонах (Донецька, Дніпропетровська, Запорізька, Кіровоградська, Миколаївська області) [3].

Таким чином, сучасне використання земельних ресурсів недостатньо відповідає вимогам раціонального природокористування. Насамперед йдеться про порушення економічно допустимого співвідношення площ ріллі, природних кормових угідь, лісових насаджень, що негативно впливає на стійкість агроландшафтів, ігнорування науково обґрунтованої системи ведення аграрного виробництва у регіонах, слабкий контроль за дотриманням сівозмін, органічних та хімічних меліорацій, руйнування зрошуваних та осушуваних меліоративних мереж [2, с. 7].

Саме тому під час використання земельних угідь пріоритети мають бути надані екологічній складовій. Екологічна складова в аграрному виробництві передбачає науково-обґрунтований комплекс взаємопов'язаних агротехнічних, меліоративних, ґрунтозахисних та організаційно-економічних заходів, спрямованих на ефективне використання ґрунту, кліматичних ресурсів, біологічного потенціалу рослин з метою отримання стабільних врожаїв сільськогосподарських культур за умов підвищення родючості ґрунту й дотримання екологічної безпеки довкілля та вирощеної продукції.

З наведеного вище можна зробити такі висновки. У зв'язку з тим, що сільське господарство належить до найбільш впливових на навколишнє середовище секторів економіки України, були визначені найбільш актуальні

екологічні проблеми, які пов'язані із землекористуванням в агросистемах, а також проведена комплексна екологічно-економічна оцінка сучасного стану земельно-ресурсного потенціалу, рівня використання земельних ресурсів, екологічної ситуації в аграрній галузі. Визначено, що використання земельних ресурсів в Україні недостатньо відповідає вимогам раціонального природокористування. Інтенсивне використання земельних угідь значною мірою впливає на їх екологічний стан та стійкість до деградації. середньозважений коефіцієнт екологічної стабільності земельних угідь України за 2021 рік становить 0,40, що загалом характеризує територію нашої держави як екологічно нестабільну.

Структура агровиробництва має забезпечити мінімальний антропогенний вплив на навколишнє середовище. При цьому необхідно проводити оцінку соціально-екологічного статусу територій та оцінку екологічного стану ведення господарської діяльності. Така оцінка має надаватися відповідно до світових тенденцій розвитку і міжнародних стандартів.

Екологічний розвиток аграрного виробництва є невід'ємною частиною реалізації концепції сталого розвитку, яка є основою системи, що охоплює та єднає соціальні, техногенні, природні процеси, економічний розвиток та екологічну безпеку в умовах глобалізації, а також полягає в ефективному розвитку сільськогосподарського виробництва за одночасного зниження антропогенного навантаження на навколишнє середовище і природні ресурси.

Список використаних джерел

1. Береговий В.К. Екологічні проблеми використання земель у сільському господарстві України. *Агросвіт*. 2011. № 13–14. С. 25–28.
2. Гринчук Ю.С. Еколого-економічні проблеми використання земельних ресурсів. *Агросвіт*. 2013. № 10. С. 7 – 9.
3. Россоха В.В. Економічний потенціал землі та проблеми його визначення в ринкових умовах господарювання. 2017. С. 64 –99.
4. Трансформація земельних відносин до ринкових умов : зб. матеріалів Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників. К., 2019. С. 135.